

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 26/2006 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av 2 kap. 5 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 15 september 2006 en proposition med förslag till lag om ändring av 2 kap. 5 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (RP 130/2006 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Utlåtande

I enlighet med ett beslut av riksdagen har arbetslivs- och jämställdhetsutskottet lämnat utlåtande i ärendet. Utlåtandet (AjUU 17/2006 rd) återges efter betänkandet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Esko Salo, social- och hälsovårdsministeriet
- expert, JK Mikko Räsänen, Finlands näringsliv
- socialpolitisk sekreterare Petri Mustakallio, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- arbetsmarknadsombud Merja Hirvonen, Företagarna i Finland
- direktör Kaarina Knuuti, Centraförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av Akava rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändras så att en familjemedlem som är sysselsatt av företagaren i dennes företag lättare än hittills ska få tillgång till arbetslöshetsförmånerna. Ändringen gäller situationer

där en viss funktion eller produktionsinriktning vid företaget upphör.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2007 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 oktober 2007.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Utskottet noterar med tillfredsställelse att reger-

ingen fortsätter sin reformstrategi avseende den sociala tryggheten för företagare genom att läg-

ga fram ett förslag som förbättrar arbetslöshets-tryggheten för familjemedlemmar. Förbättringen gäller fall där en familjemedlem blir arbetslös när en funktion eller produktionsinriktning vid företaget upphör. Då får familjemedlemmen omedelbart rätt till arbetslöshetsförmåner. En familjemedlem som varit anställd i ett företag får enligt gällande lag rätt till arbetslöshetsdagpenning först då hela företaget läggs ner eller verksamheten avbryts eller om han eller hon arbetat heltid utanför företaget i 10 månader. Rätt till arbetslöshetsförmån kan också uppstå då definitionen på företagare inte längre täcker personen i fråga. Om en person t.ex. avstår från sin ägarandel eller ledande ställning i företaget eller flyttar bort från det hushåll han eller hon har gemensamt med företagets ägare, kan han eller hon förlora sin företagarsstatus och därmed innefattas i utkomstskyddet för arbetslösa.

Av motiven framgår det att den nu föreslagna utvidgningen av rätten till arbetslöshetsdagpenning ska tillämpas på familjemedlemmar som varit sysselsatta i företaget men som inte har haft bestämmanderätt i företagsverksamheten baserad på aktieinnehav eller motsvarande position. Avsikten är enligt motiven att sådana situationer där en person deltar i nedläggningen av sitt eget arbete i företaget, och därmed också i den beslutsprocess som gäller hans eller hennes rätt till utkomstskydd för arbetslösa, inte ska omfattas av bestämmelsen. Den fallspecifika prövningen har överlåtits på Arbetskraftskommissionen.

Principen i reglerna om utkomstskydd för arbetslösa är att man blir arbetslös utan egen medverkan och att arbetslöshetsförmåner betalas om man uppfyller villkoren för det. Också när det gäller utkomstskyddet för arbetslösa företagare bör principen vara att företagaren först ska fatta de nödvändiga besluten om företagsverksamheten innan det utreds om den arbetslöse eventuellt har rätt till arbetslöshetsdagpenning. Företagsverksamhet spänner över ett brett register, och en familjemedlems ställning i två företag kan vara högst olika. En familjemedlem som sitter i styrelsen för ett litet företag men inte har någon som helst ägarandel i det har en helt annan

sits än en företagare som äger ett stort företag. Därför finns det enligt utskottets mening ingen anledning att som arbetslivs- och jämställdhetsutskottet föreslagit i lagen ta in en strikt bestämmelse om exempelvis hur länge ägarskap i företaget eller medlemskap i dess förvaltning utgör hinder för betalning av arbetslöshetsdagpenning. Social- och hälsovårdsutskottet anser det viktigt att Arbetskraftskommissionen beaktar hur läget är i praktiken för familjemedlemmen. Ju mindre den i företaget sysselsatta familjemedlemmens ägarandel och bestämmanderätt varit i företaget, desto snabbare ska detta hinder för betalning av arbetslöshetsdagpenning upphöra.

Propositionen breddar familjemedlemmars rätt till arbetslöshetsförmåner. De familjemedlemmar som nu inbegrips i utkomstskyddet för arbetslösa är i likhet med arbetslösa arbetssökande berättigade till hela uppsättningen offentlig Arbetskraftstjänster med därtill hörande stöd, bl.a. stödsysselsättning, arbetspraktik och arbetslivsträning. De familjemedlemmar som fortfarande anses vara sysselsatta i företaget och därmed inte omfattas av utkomststödet för arbetslösa, jämföras med sådana som har ett jobb och kan anlita de Arbetskraftstjänster för vilka det uttryckliga villkoret inte är arbetslöshet. Hit hör t.ex. Arbetsförmedlingsservice och tjänster för kompetensutveckling, dvs. Arbetskraftspolitisk vuxenutbildning, yrkesvals- och karriärplaneringsservice, yrkesinriktad rehabilitering och arbetsprövning. Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet ser det som viktigt att regeringen utreder hur familjemedlemmarnas faktiska möjligheter att omfattas av Arbetskraftspolitiska åtgärder kan förbättras. Bättre tillgänglighet till servicen behövs enligt social- och hälsovårdsutskottet för att denna grupp lättare ska få jobb.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår social- och hälsovårdsutskottet

att lagförslaget godkänns utan ändringar.

Helsingfors den 12 oktober 2006

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Valto Koski /sd
vordf. Eero Akaan-Penttilä /saml
medl. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
Anneli Kiljunen /sd
Marjaana Koskinen /sd
Pehr Löf /sv
Aila Paloniemi /cent

Leena Rauhala /kd
Juha Rehula /cent
Paula Risikko /saml
Tapani Tölli /cent
Erkki Virtanen /vänst
Tuula Väättäin /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Eila Mäkipää.